

sám i material. Podstatné části takovýchto smluv, mají-li pro podnikatele jeho podpisem nabýti závazné moci, a podstatné části rozpočtu, jestliže staviteli jest zaručena odplata ne snad paušálním obnosem, nýbrž dle měřítká opravdu provedených prací dle základních cen, jak stanoveny v rozpočtu, podléhají kolku 50 kr. za arch, kdežto rozpočty, které nebyly přijaty písemně, jsou poplatků prosty (roz. spr. dv. s. ze dne 9. března 1880 č. 721).

Smlouva trhová viz Trh.

Smlouva učební viz Dělníci.

Smlouva vetešnická (příkaz ku prodeji, contractus aestimatorius).

I. Pojem.

Smlouva vetešnická je smlouva, kterou se odevzdává někomu věc movitá k dalšímu prodeji se závazkem věc v určité době vrátiti neb za ni určitou sumu zaplatiti. Římské právo poskytovalo odevzdateli věci actio de aestimato, která směřovala k tomu, by příjemce věc buď vrátil neb smlouvenou hodnotu odhadní zaplatil; smlouva tato náležela ke kontraktům reálním, ježto smlouva vznikla teprve odevzdáním věci vetešníkovi; náležela však též ke kontraktům nepojmenovaným, poněvadž úmluva o dávce a protidávce nebyla určitě označena. Rak. právo jedná o smlouvě vetešnické v §§ 1086 až 1088 o. o. z. pod názvem »příkaz ku prodeji«. Výraz »příkaz ku prodeji« nekryje však pojem této smlouvy, poněvadž příjemce není povinen věc prodati, nýbrž spíše je jemu na vůli ponecháno věc v určité době neprodanou vrátiti. Souhlasně s pruským »Landrechtem« víže § 1086 o. o. z. úmluvu, by smlouvená cena trhová byla zaplacená neb věc navracena, na určitou dobu splnění.

Podstatné náležitosti smlouvy vetešnické jsou dle práva rakouského tudíž tyto:

1. Věc musí býti přesně označena a musí býti předmětem právního obchodu (in commercio), ježto jinak by nevznikla vůbec žádná smlouva (§§ 869 a 878 o. o. z.).

2. Věc musí býti movitou.

3. Cena, za kterou má býti věc prodána, a doba, ve které má býti prodána, pokud se týče, vrácena, musí býti přesně určena.

Nejsou-li zde náležitosti pod č. 2 a 3, je-li tedy věc nemovitou aneb není-li cena neb lhůta platební určena, pokládá se smlouva za smlouvu zmocňovací (§ 1088 o. o. z.) a dlužno užiti předpisů o smlouvě zmocňovací daných (viz čl. Plnomocenství).

II. Právní poměr mezi odevzdatelcem a příjemcem věci.

1. Pokud neprošla lhůta stanovená, může příjemce dle své libovůle cenu trhovou zaplatiti nebo věc vrátiti a tím se závazku svého sprostiti; není však povinen věc prodati; prodá-li věc draže, než jak bylo umluveno, podrží přebytek pro sebe, nejsa povinen účet položiti; smlouva vetešnická poskytuje tudíž příjemci výhodu, že může věc draže ve svůj prospěch prodati. Strží-li za věc méně, nese ztrátu a nemůže namítati zkrácení pod polovici pravé hodnoty, ježto zákon předpokládá, že příjemce stává se po uplynutí umluvené lhůty vlastníkem věci a jako takový nese všechny výhody, břemena a nebezpečí a ježto dále mohl se, vrácením věci v čas, závazku svého sprostiti. Rovněž nese náklady s prodejem věci spojené ze svého.

2. Pokud neprojde ustanovená doba, jest vlastníkem věci odevzdatel, avšak s tím obmezením, že nesmí věc před projitím doby zpět požadovati. Vráti-li tudíž příjemce věc, ručí za škodu svou vinou na věci způsobenou a co se týče nákladu na věc učiněného, zaujímá postavení jednatel bez příkazu, t. j. může žádati náhradu jen těch nákladů, jež jsou odevzdateli ku zřejmému prospěchu neb užitku (§§ 1087, 1037, 1038 o. o. z.);

3. § 1087 o. o. z. nerozhoduje však, musí-li příjemce vrátiti s věcí též užitky, které z věci vytěžil; ježto však § 1087 o. o. z. výslovně stanoví, že po určenou dobu zůstává odevzdatel vlastníkem věci, nutno souditi, že při vrácení věci dlužno též užitky vrátiti.

III. Právní vztahy k osobám třetím.

Závěrečná věta § 1088 o. o. z. poznamenává: Nelze žádati věc k prodeji svěřenou na osobě třetí, která ji nabyla poctivě od příjemce. Z toho plyne, že § 1087 o. o. z. má na mysli jen třetího bezelstného nabyvatele; nabyvatele nepoctivého může odevzdatel pohnati žalobou vlastnickou; nepoctivým je však třetí nabyvatel jen tehda, když nabyl věci takovým způsobem, že věděl nebo věděti musil, že nabytí držby odporuje úmluvě mezi odevzdatelem a příjemcem (viz Stubenrauch, II. sv. str. 236).

IV. Smlouvy se smlouvou vetešnickou zpřízněné.

1. Jak již bylo shora uvedeno, je předmětem smlouvy zmocňovací často příkaz ku prodeji, avšak s tím rozdílem, že zmocněný má toliko jménem zmocnitelovým dotyčné jednání uzavřítí, dále že zmocnění může se vztahovati jak na věci movité tak na věci nemovité a konečně, že třetí je oprávněn a zavázán jen zmocniteli, nikoliv však zmocněnci.

2. Obchod obstaravatelský vykazuje více společných známek se smlouvou vetešnickou, zejména v tom směru, že se komisionář pokládá za kupce, když nepojmenoval v oznámení o provedení příkazu jinou osobu co kupce. Jak však vyplývá z čl. 376 obch. z., je vázán při tom cenou tržní nebo bursovní; podstatně liší se obchod komisionářský od smlouvy vetešnické tím, že onen vztahuje se toliko na jednání obchodní, že dále přejímá komisionář příkazy nejen ku prodeji, nýbrž též k nákupu a vůbec k uzavření všech druhů jednání obchodních, že dále má nárok na provisi, na náhradu všech nákladů, že mu přísluší zákonné právo zástavní ke zboží třetí osoby a že konečně, když komisionář uzavře obchod za výhodnějších podmínek, přísluší prospěch komitentovi (viz čl. Komisionář).

3. Výběrné (sortimentní) knihkupectví shoduje se v podstatných kusech se smlouvou vetešnickou (viz čl. »Knihkupectví«); různí se však od ní tím, že zpravidla není umluvena lhůta, do které má býti zboží zapláceno nebo vráceno.

V. Právo poplatkové.

Poplatek ze smlouvy vetešnické zapraví se dle smluvené ceny tržové a dle stupnice III. (p. s. 105 popl. z.).

Smlouva zástavní viz Právo zástavní.

Smlouvy.

I. Pojem.

Smlouva jest projev srovnalé vůle dvou nebo více osob směřující ku založení, změně, upevnění nebo zrušení právního poměru.

V římském právu vyskytují se smluvní obligace již ve 12 tabulích. Avšak závazek spočívající na smlouvě neměl žádné právní moci, nýbrž